

تحليل هفته

شماره: 481

(16-21 سرطان 1404 هـ ش)

به رسمیت شناختن امارت اسلامی از سوی روسیه؛ اهداف و نیازهای متقابل

این نشریه هفته‌وار، تحلیل رویدادهای مهم سیاسی، اقتصادی، امنیتی و اجتماعی افغانستان و منطقه است که به زبان‌های پشتو، دری، انگلیسی و عربی توسط مرکز مطالعات استراتژیک و منطقوی تهیه و نشر می‌گردد.

آنچه درین شماره می خوانید:

- به رسمیت شناختن امارت اسلامی از سوی روسیه؛ اهداف و نیازهای متقابل 3
- به رسمیت شناختن امارت اسلامی از سوی روسیه در پرتو حقوق بین الملل 3
- اهداف روسیه از به رسمیت شناختن امارت اسلامی 4
- اهداف و نیازهای امارت اسلامی 5
- نتیجه گیری 6
- پیشنهادها 6
- منابع 6

به رسمیت شناختن امارت اسلامی از سوی روسیه؛ اهداف و نیازهای متقابل

مقدمه

چهار سال پیش از امروز، یعنی در تاریخ ۱۵ ماه اگست سال ۲۰۲۱ میلادی، نیروهای امارت اسلامی، نظام جمهوری را که با کمک کشورهای غربی در افغانستان به وجود آمده بود، سرنگون کردند و کابل را تحت حاکمیت خود درآوردند. در مدت کوتاهی حکومت سرپرست را اعلام کرده و بر تمام ولایات کشور تسلط خود را تحکیم بخشیدند. روسیه که در زمان نخستین حاکمیت امارت اسلامی، نه تنها این حکومت را به رسمیت نشناخته بود، بلکه با مخالفان امارت اسلامی نیز همکاری گسترده داشت، در زمان حمله ایالات متحده آمریکا بر افغانستان، منافع استراتژیک خود را در حمایت از این حمله محاسبه کرده و با حمله کشورهای غربی به رهبری آمریکا بر افغانستان کمک‌های متنوعی انجام داد.

اما زمانی که این اتحاد در افغانستان شکست خورد، شماری از کشورها نمایندگی‌های دیپلماتیک خود را در افغانستان بستند. با این حال، روسیه یکی از کشورهایی بود که در آن زمان سفارت خود را در افغانستان باز نگه داشت و در موضع‌گیری‌های بین‌المللی از تعامل و درگیر شدن با امارت اسلامی حمایت کرد. افزون بر این، رهبران امارت اسلامی را برای شماری از کنفرانس‌های مهم به این کشور دعوت کرد و حتی امارت اسلامی را که در سال ۲۰۰۳ میلادی از سوی این کشور در فهرست گروه‌های تروریستی شامل شده بود، از این فهرست خارج ساخت، نمایندگان سیاسی امارت اسلامی را در کشور خود پذیرفت و حتی در افغانستان، امارت اسلامی را به رسمیت شناخت.

در اینجا پرسشی که مطرح می‌شود اینست که با وجود داشتن روابط تاریخی پرتنش با امارت اسلامی، این کشور به اساس کدام دلایل تصمیم گرفت تا امارت اسلامی را به رسمیت بشناسد؟ این کشور به دنبال کسب کدام اهداف امارت اسلامی را به رسمیت شناخته است؟ افزون بر این، در این مقاله تحلیلی روشن خواهد شد که به رسمیت شناختن امارت اسلامی از سوی روسیه، برای خود امارت اسلامی چه اهمیتی دارد و بر اساس آن، امارت اسلامی افغانستان کدام اهداف را می‌تواند به دست آورد. این‌ها پرسش‌هایی‌اند که در این تحلیل مورد بررسی قرار گرفته‌اند.

به رسمیت شناختن امارت اسلامی از سوی روسیه در پرتو حقوق بین‌الملل

به زبان ساده، به رسمیت شناختن به معنای پذیرش و تصدیق است، و در چارچوب حقوق بین‌الملل و روابط بین‌الملل، این اصطلاح به معنای پذیرش و تأیید شخصیت حقوقی بین‌المللی یک دولت یا حکومت جدید است.

سازمان ملل متحد، به عنوان یک نهاد بین‌المللی، پس از تأسیس خود تلاش نمود تا به منظور ایجاد شفافیت و اطمینان در عرصه سیاست‌های جهانی، برای برخی از بخش‌های مهم رفتار و کردار بین‌المللی، قوانین بین‌المللی تصویب کند. به همین منظور، در سال ۱۹۴۹ میلادی، کمیسیون حقوق بین‌الملل سازمان ملل،

موضوع به رسمیت شناختن را در فهرست چهارده موضوعی گنجانده که برای آن‌ها قوانین و راهنمایی‌هایی تهیه شود تا در زمینه رفتارهای مهم بین‌المللی مورد استفاده قرار گیرند.

کمیسیون حقوق بین‌الملل، پس از تحلیل همه‌جانبه و مشورت‌ها، به این نتیجه رسید که اقدامات کشورها در زمینه به رسمیت شناختن یکسان نیستند و این موضوع به جای آن که یک روند قانونی باشد، وابسته به سیاست خارجی کشورها و مصلحت‌های سیاسی آنان است. بنابراین، تا امروز، هیچ کشوری مکلف قانونی نیست که یک دولت یا حکومت جدید را به رسمیت بشناسد، و هر کشور بر اساس منافع سیاسی و گرایش‌های ایدئولوژیک خود در این زمینه تصمیم می‌گیرد.¹

در حقوق بین‌الملل، دو نظریه وجود دارد که برای شناسایی دولت‌های جدید به کشورها راهنمایی می‌کنند: یکی نظریه توبار و دیگری نظریه استرداد؛² نظریه توبار از سوی کارلوس توبار (۱۸۵۳-۱۹۲۰)، وزیر خارجه پیشین اکوادور، در سال ۱۹۰۷ میلادی مطرح شد. بر اساس این نظریه، یک حکومت جدید در یک کشور زمانی باید به رسمیت شناخته شود که از طریق راه‌های دموکراتیک، مبتنی بر قانون اساسی و رسمی به قدرت رسیده باشد.

نظریه استرداد، که از سوی وزیر خارجه مکزیکی، جینارو استرادا (۱۸۸۷-۱۹۳۷)، در سال ۱۹۳۰ مطرح شد، برخلاف نظریه توبار می‌گوید که معیارهای شناسایی رژیم‌های جدید نباید ماهیت دموکراتیک آن‌ها باشد، بلکه باید ثبات دولت و میزان کنترل آن بر قلمروش مورد نظر قرار گیرد.³ به نظر می‌رسد که روسیه در ارزیابی شرایط شناسایی امارت اسلامی، نظریه استرادا را به کار گرفته است؛ چنان‌که در تاریخ ۳ جولای سال ۲۰۲۵ میلادی، ضمیر کابلوف، نماینده ویژه این کشور برای افغانستان، در گفتگو با یکی از رسانه‌های دولتی، تأیید کرد که روسیه امارت اسلامی را به صورت رسمی در افغانستان به رسمیت می‌شناسد.

این خبر نه تنها از سوی وزیر خارجه روسیه تأیید شد، بلکه دیمتری زیرنوف، سفیر روسیه در افغانستان، در جریان دیداری با امیر خان متقی، وزیر خارجه امارت اسلامی افغانستان، آن را به صورت رسمی اعلام کرد.⁴ بر این اساس، روسیه نخستین کشوری شد که حکومت امارت اسلامی را برای بار دوم در افغانستان به رسمیت شناخت، و برای نخستین بار، در ساختمان سفارت افغانستان در مسکو، پرچم امارت اسلامی افغانستان به اهتزاز درآمد.⁵

اهداف روسیه از به رسمیت شناختن امارت اسلامی

روسیه برای رفع نگرانی‌های امنیتی خود، نیاز دارد که با حکومتی در افغانستان روابط خود را تقویت کند که در مبارزه با تروریسم به‌طور مؤثر عمل کند، تا تهدیدات امنیتی را که علاوه بر آسیای مرکزی متوجه خود روسیه می‌شوند، مهار کند. این کشور دریافته است که این هدف در حضور امارت اسلامی در افغانستان بهتر به‌دست می‌آید؛ به همین اساس، رئیس‌جمهور این کشور، ولادیمیر پوتین، درباره امارت اسلامی گفته است که: «طالبان متحدین قابل اعتماد در مبارزه با تروریسم هستند.»⁶ از آن‌جاکه این هدف بدون به رسمیت شناختن امارت اسلامی به‌طور مطلوب حاصل نمی‌گردد، روسیه لازم دید که امارت اسلامی را به رسمیت بشناسد. افزون بر این، بر اساس اطلاعات سازمان‌های بین‌المللی، پس از بازگشت امارت اسلامی به قدرت

در افغانستان، کشت مواد مخدر در این کشور ۹۵ درصد کاهش یافته است.⁷ مبارزه با مواد مخدر در افغانستان، یکی از خواسته‌های درازمدت روسیه بوده است؛ زیرا قاچاق مواد مخدر از افغانستان به این کشور، یکی از نگرانی‌های جدی برای امنیت ملی روسیه محسوب می‌شود. حال که امارت اسلامی در این زمینه مبارزه مؤلفی را آغاز کرده و ادامه می‌دهد، بر همین اساس، این کشور تشویق شده است تا امارت اسلامی را به عنوان حکومت مشروع و قانونی در افغانستان به رسمیت بشناسد تا مبارزه در این زمینه را جدی‌تر ادامه دهد.

عوامل اقتصادی، اتصال منطقه‌ای و تجارت نیز از اهداف دیگری‌اند که این کشور در افغانستان دنبال می‌کند. افغانستان یک کشور وارداتی است و از روسیه مواد غذایی، نفت، گاز و سایر مواد وارد می‌کند. افزون بر این، روسیه می‌خواهد از طریق افغانستان تجارت خود را به کشورهای جنوب آسیا نیز گسترش دهد. این اهداف در تعامل با حکومتی که با آن روابط رسمی وجود نداشته باشد، به طور مطلوب دست‌یافتنی نمی‌باشد؛ از این رو، روسیه ناگزیر شده است تا امارت اسلامی را به رسمیت بشناسد. افزون بر این، روسیه تلاش دارد که اعتماد منطقه‌ای و بین‌المللی خود را افزایش دهد و در این مسیر، مانع نفوذ کشورهای غربی گردد. اکنون که افغانستان پس از بیست سال از سلطه کشورهای غربی رهایی یافته است، روسیه تلاش می‌کند تا روابط خود را با این کشور تقویت کند. این تقویت روابط و همکاری‌های دوجانبه بدون به رسمیت شناختن ممکن نیست؛ از این رو، دستگاه دیپلماسی این کشور تصمیم گرفته که امارت اسلامی را در افغانستان به رسمیت بشناسد.

اهداف و نیازهای امارت اسلامی

امارت اسلامی، با رسیدن به قدرت، نیاز داشت که صدای خود را در نشست‌ها و سازمان‌های بین‌المللی از طریق نمایندگان خود به گوش نمایندگان سایر کشورها برساند؛ این امر بدون به رسمیت شناختن، به شکل مطلوب ممکن نیست. بر اساس این به رسمیت شناسی از سوی روسیه، امارت اسلامی می‌تواند تا حدی به این هدف دست یابد. از سوی دیگر، روسیه کشور مهمی در منطقه است و عضویت شورای امنیت سازمان ملل را نیز دارد؛ بنابراین، به رسمیت شناختن امارت اسلامی از سوی چنین کشوری، دیگر کشورها را نیز تشویق می‌کند و زمینه‌ساز مشروعیت بین‌المللی امارت اسلامی می‌گردد و به انزوای سیاسی امارت پایان می‌دهد. افزون بر این، پس از به رسمیت شناختن از سوی این کشور، موانع قانونی و حقوقی بر سر راه تقویت روابط اقتصادی و تجاری برطرف می‌گردند و امارت اسلامی می‌تواند به منظور کاهش فشارهای اقتصادی، روابط اقتصادی و تجاری خود را با این کشور گسترش دهد. در داخل کشور، اعتماد مردم نسبت به امارت اسلامی افزایش می‌یابد، حامیانش بیشتر می‌شوند، و برعکس، مخالفان داخلی امارت اسلامی، در مبارزات سیاسی و نظامی خود با تأثیرات منفی مواجه شده و فعالیت‌شان با مانع جدی روبه‌رو می‌گردد.

به رسمیت شناختن امارت اسلامی از سوی فدراسیون روسیه، نمایانگر موفقیت سیاست خارجی امارت اسلامی است. هرچند این کشور در گذشته از حمله به افغانستان به رهبری ایالات متحده امریکا حمایت می‌کرد، اما جنبه‌های مثبت امارت اسلامی باعث شدند که این کشور سیاست خارجی خود را تغییر دهد و با

آن روابط برقرار کند. بر اساس گفته ضمیر کابلوف، نماینده ویژه روسیه برای افغانستان، این روابط از سال ۲۰۱۵ میلادی آغاز شده بود.^۸ او گفته بود که با طالبان ارتباط دارند و میان آنها تبادلات استخباراتی صورت گرفته است. شکل گیری و تقویت تدریجی این روابط، نشانگر تقویت دستگاه سیاست خارجی امارت اسلامی است.

نتیجه گیری

موضوع به رسمیت شناختن حکومت‌ها هیچ گونه روند حقوقی خاصی ندارد و کشورها در این زمینه منافع و مصالح سیاسی خود را در نظر می‌گیرند. روسیه نیز با توجه به همین نکته، امارت اسلامی را به رسمیت شناخته است؛ اگر از دیدگاه چارچوب حقوقی به این موضوع نگاه شود، این به رسمیت شناختن تحت تأثیر نظریات استرداد قرار دارد، جایی که بر اساس این نظریه، در موضوع به رسمیت شناختن باید به ثبات دولت و میزان کنترل آن بر قلمروش توجه شود. بر بنیاد به رسمیت شناسی امارت اسلامی، روسیه روابط خود را با افغانستان گسترش خواهد داد تا نگرانی‌هایی را که از افغانستان دارد، به گونه‌ای مطلوب و با همکاری با امارت اسلامی در جهت مهار آنها اقدام کند. همچنان، امارت اسلامی بر اساس این به رسمیت شناسی از جانب روسیه، می‌تواند مشروعیت داخلی خود را تقویت کرده و به مشروعیت بین‌المللی نزدیک‌تر شود. بنابراین، کشورهای دیگر، به ویژه کشورهای روسیه روابط خوبی دارند، نیز تشویق خواهند شد تا امارت اسلامی را به رسمیت بشناسند.

پیشنهادهای

- 1- دستگاه سیاست خارجی امارت اسلامی باید این امر را نقطه آغاز دیپلماسی گسترده با جهان و منطقه قرار دهد و تلاش‌های خود را در زمینه اعتمادسازی با سایر کشورهای منطقه و جهان سرعت بخشد.
- 2- جامعه جهانی، به ویژه کشورهای منطقه، باید واقعیت‌های موجود افغانستان را در نظر گیرند و برای جلوگیری از تأثیرات منفی سیاسی انزوای افغانستان در سطح جهانی و منطقه‌ای، تلاش همه‌جانبه خود را تسریع کنند.
- 3- روسیه باید در روابط خود با امارت اسلامی افغانستان، به اصل برابری و احترام متقابل در زمینه‌های اقتصادی، تجاری و سیاسی پایبند باقی بماند.
- 4- امارت اسلامی باید در روند تقویت روابط با روسیه، به نگرانی‌های کشورهای غربی نیز توجه داشته و در این زمینه تعادل را رعایت کند.
- 5- امارت اسلامی باید تلاش کند تا به نگرانی‌های مشروع سایر کشورهای منطقه و جهان پایان دهد، تا زمینه برای به رسمیت شناخته شدن از سوی سایر کشورها نیز فراهم شود.

منابع

¹ Muhammad Faheem and Minhas Majeed Khan, Recognition of the Taliban Government in Afghanistan and International Community, Institute of Strategic Studies Islamabad. Strategic Studies, published date, 2022, Volume 42, Issue No 1, page: page 83, pdf, available at: https://strategicstudies.org.pk/index.php/strategic_studies/article/view/14

² Gregory Weeks, "Almost Jeffersonian: U.S. Recognition Policy," Presidential Studies Quarterly 31, no.3 (2020): 490-504. <https://www.jstor.org/stable/27552325>

³ Ibid, 85.

⁴ Russia becomes first nation to officially recognize Taliban government, daily times(PK) published date: 6/5/2025, available at: <https://www.msn.com/en-xl/politics/government/russia-becomes-first-nation-to-officially-recognize-taliban-government/ar-AA1HX8wL?ocid=BingNewsSerp>

⁵ Russia grant official recognition to Taliban rule in Afghanistan, Novaya Gazeta Europe, published date: 4 July 2025, available at: <https://novayagazeta.eu/articles/2025/07/04/russia-grants-official-recognition-to-taliban-rule-in-afghanistan-en-news>

⁶ Russia's Push to Legitimize the Taliban: Strategic Interests, Global Implications, and U.S. Countermeasures, publish date: April 1, 2025, available at: https://lansinginstitute.org/2025/04/01/russias-push-to-legitimize-the-taliban-strategic-interests-global-implications-and-u-s-countermeasures/?utm_source=chatgpt.com

⁷ Afghanistan opium survey 2023, UNODC Research brief, page 3, published date: November 2023, available at: https://www.unodc.org/documents/crop-monitoring/Afghanistan/Afghanistan_opium_survey_2023.pdf

⁸ Ali Akbar Jokar, Russia's Multipronged Policy in Afghanistan, published date: 30 January 2021, available at: <https://www.ipis.ir/en/newsview/626367/russia%E2%80%99s-multipronged-policy-in-afghanistan>

مرکز مطالعات استراتژیک و منطقوی یک نهاد مطالعاتی غیردولتی و غیرانتفاعی می باشد که در سال ۱۳۸۸ خورشیدی در شهر کابل بنیان نهاده شده است. این مرکز از طریق پژوهش های دقیق و بی طرفانه خویش به منظور ارزیابی و غنای پالیسی ها در افغانستان و منطقه فعالیت می کند.

ارتباط با ما:

ایمیل: info@csrsaf.org

وب سایت: www.csrsaf.org

: +93780618000

تماس: +۹۳۷۸۰۶۱۸۰۰۰

www.csrsaf.org

info@csrsaf.org